

Collegebericht

Collegevergadering: 12 november 2020

Zaaknummer : 720800
Afdeling : Voorbereiding Openbare Ruimte
Portefeuillehouder : A.P. van der Have
Openbaarheid : Openbaar

ONDERWERP

Reactie college op rapport Afvalbeleid JMA

Ambitie behalen VANG-doelstelling

In het kader van het programma 'Nederland Circulair in 2050' is in het Publiek Kader Huishoudelijk afval 2025 vastgelegd dat het wensbeeld is dat de hoeveelheid restafval van een gemiddelde Nederlander in 2020 is afgenomen tot 100 kg per persoon per jaar en in 2025 is afgenomen tot maximaal 30 kg per jaar. Daarvoor moet huishoudelijk afval beter worden gescheiden.

Gemeentelijk afvalbeleid

Sinds 2016 is de gemeente Heemstede bezig met het verduurzamen van de inzameling en verwerking van het huishoudelijk afval binnen de gemeente. De landelijke VANG-doelstelling voor 2020 (maximaal 100 kg) en 2025 (maximaal 30 kg) vormen daarvoor het uitgangspunt, onderschreven in de beide Nota's Duurzaamheid van de gemeente.

Raadsvoorstel Duurzaam Afvalbeleid 2020-2030

Voorgaande was de aanleiding voor het schrijven van het nieuwe afvalbeleid voor de gemeente Heemstede.

Het behalen van de VANG-doelstelling staat hierin centraal. Het college heeft verder als belangrijke uitgangspunten gehanteerd een grote mate van gebruiksgemak voor de inwoners en beheersing van de kosten van afvalinzameling en -verwerking, nu en in de toekomst.

Om ervaringen op te doen in de 'Heemstedse situatie' heeft de gemeenteraad besloten tot de uitvoering van een proef in de wijk Merlenhoven om de beoogde nieuwe manier van afvalinzameling, het omgekeerd inzamelen, in de praktijk te testen. De proef was gericht op laagbouw en leverde positieve resultaten op waarbij het restafval een indrukwekkende daling liet zien.

Resultaten uit Merlenhoven boven verwachting

De proef in Merlenhoven waar het omgekeerd inzamelen in de praktijk is getest, heeft zeer goede resultaten opgeleverd. Het aantal kilo's restafval ging binnen enkele maanden van gemiddeld meer dan 200 kg naar minder dan 100 kg. De intensieve samenwerking met inwoners leverde een groot draagvlak op en veel betrokkenheid binnen de wijk om vanuit gezamenlijk bewustzijn de doelen te realiseren.

Deze resultaten waren aanleiding om voor te stellen het omgekeerd inzamelen in de gehele laagbouw van Heemstede over een periode van 3 jaar uit te rollen. Op verzoek van de gemeenteraad is de koppeling van de uitrol voor de hoogbouw hieraan toegevoegd.

Raadsvoorstel aangehouden

Bij de behandeling van het raadsvoorstel Duurzaam Afvalbeleid op 25 juni 2020 heeft de gemeenteraad aangegeven behoefte te hebben aan aanvullende gegevens over andere scenario's, nascheiding en enkele specifieke vragen. Om deze gegevens te verzamelen is door de gemeenteraad een opdracht opgesteld en deze is met een delegatie van de raad besproken om een en ander scherp te stellen. Na dit gesprek is de definitieve opdracht schriftelijk aan de raad voorgelegd met de vraag of hierover nog op- of aanmerkingen waren. Deze waren er niet.

Adviesbureau JMA uit Zeist heeft deze opdracht uitgevoerd.

Rapportage JMA

Het rapport van JMA 'Aanvulling en beantwoording raadvragen Duurzaam Afvalbeleid 2020-2030' heeft inzicht gegeven in 4 scenario's, gebruik makend van de gegevens vanuit de proef in Merlenhoven, de sorteeranalyses, gegevens van vergelijkbare gemeenten en de benchmark. Voor de hoogbouw waren er geen proefgegevens beschikbaar.

De scenario's die door JMA zijn uitgewerkt zijn:

1. Omgekeerd inzamelen (vergelijkbaar met proef Merlenhoven)
2. Omgekeerd inzamelen met diftar
3. Service verhoging grondstoffen (frequentieverlaging restafval zonder diftar)
4. Frequentieverlaging met diftar

Na de informatiebijeenkomst voor de raad heeft JMA aanvullend gegevens aangeleverd over de methodiek die in de gemeente Leiderdorp gehanteerd gaat worden.

Met betrekking tot nascheiding geeft JMA een helder advies: bronscheiding is altijd nodig en nascheiding werkt aanvullend. Nascheiding kan slechts een beperkte bijdrage leveren aan het verlagen van de hoeveelheid restafval. Om de doelstelling van 100 kg per persoon per jaar te behalen zal de hoeveelheid GFT in het restafval ook significant moeten dalen. JMA geeft aan dat het 'afvalbewustzijn' van inwoners bij alleen nascheiding zal dalen waardoor de scheiding van GFT en papier/ karton negatief beïnvloed kan worden. De doorrekening van het aanvullende scenario Leiderdorp voor Heemstede laat zien dat het aantal kilo's restafval zal dalen tot 161 kilo per persoon per jaar. Alle andere door JMA uitgewerkte scenario's geven een beter resultaat voor wat betreft het behalen van de VANG-doelstelling.

Uit het onderzoek van JMA komt naar voren dat het scenario voor laagbouw & hoogbouw waarmee de VANG-doelstelling van 2020 gehaald kan worden, het scenario is van Omgekeerd Inzamelen met diftar. Hiermee komt het gemiddelde hoeveelheid restafval uit op 96 kilo per persoon per jaar.

Duiding verschillen met raadsvoorstel Duurzaam Afvalbeleid 2020-2030

1. Gegevens benchmark tegenover gegevens Heemstede

Het rapport is voorzichtig met de te behalen vermindering van het restafval door middel van de uitrol van 'omgekeerd inzamelen' zonder diftar (als Merlenhoven). Het JMA rapport geeft aan het aantal kilo's restafval volgens de benchmark

Collegebericht

Collegevergadering: 12 november 2020

verlaagd kan worden tot 146 kilo. Zoals altijd bij een benchmark wordt er gebruik gemaakt van algemene gegevens die nooit helemaal identiek aan de Heemstedse situatie kunnen zijn. De benchmark geeft een nuttig beeld, vooral bedoeld om systemen met elkaar te vergelijken. In Heemstede hebben wij het voordeel dat de proef bij de laagbouw in Merlenhoven is gehouden, en die heeft concreet laten zien dat betrokken inwoners zich kunnen en willen inzetten op het gebied van afvalscheiding. Gecombineerd met goede communicatie en begeleiding lijkt de VANG-doelstelling in onze gemeente haalbaar te zijn.

2. Gegevens huidige nascheiding niet compleet

JMA heeft zowel het fijn restafval als het grof restafval meegenomen. In de opzet van het voorstel van 28 mei lag de focus op de proef omgekeerd inzamelen bij de laagbouw in de wijk Merlenhoven waarbij alleen het fijn restafval is meegenomen; de inzameling van grof vuil maakte geen deel uit van de proef. Belangrijk hierbij is dat in de berekening van JMA niet de volledige cijfers van de huidige nascheiding bij het AEB zijn meegenomen. De nascheiding bij AEB richt zich met name op de fracties vanuit het PMD, maar ook metaal en papier (alleen geschikt voor verdere laagwaardige verwerking) worden nagescheiden. De nascheiding vermindert het fijn restafval met 10 kg PMD / papier, het nascheiden van grof huishoudelijk afval geeft een vermindering van 18 kilo grof restafval.

3. Verschil in kosten

Investering

Het JMA advies gaat uit van een krediet van € 1.415.915 bij scenario 1 "omgekeerd inzamelen". De afschrijvingstermijn is 10 jaar en het rentepercentage 1,3%. De gemiddelde kapitaallast van deze investering bedraagt € 151.715 (JMA komt door afronding in haar rapport uit op € 151.911).

In het raadsvoorstel van 28 mei wordt uitgegaan van een krediet voor omgekeerd inzamelen van € 1.441.500. Bij een looptijd van 10 jaar en een rentepercentage van 1,3% bedraagt de gemiddelde kapitaallast € 154.457. Met dit investeringsbedrag is rekening gehouden in het investeringsprogramma 2021. In de begroting 2021 is bepaald dat dit krediet niet geautoriseerd wordt door de raad bij de vaststelling van de begroting 2021, en dus via een apart raadsvoorstel moet worden geautoriseerd.

Overigens is in het financieel deel van het raadsvoorstel van 28 mei een krediet gevraagd voor het totaal, inclusief de voorbereiding. Daar de raad al een voorbereidingskrediet van € 120.000 heeft verleend, kan het bedrag van het aanvullend krediet verlaagd worden van € 1.441.500 naar € 1.321.500.

Investeringsperiode

In de berekeningen van de scenario's gaat JMA er vanuit dat de investering ineens plaats vindt. Dit vergemakkelijkt de vergelijking tussen de scenario's. In het raadsvoorstel van 28 mei, maar ook in de meerjarenraming 2022 – 2024 gaat de gemeente er vanuit dat het nieuwe afvalstelsel in 3 jaar wordt uitgerold. De investeringen komen tot uitvoering gedurende de periode 2021 tot en met 2023. Overeenkomstig deze periode is met de kapitaallasten rekening gehouden in de meerjarenraming.

Restwaarde te vervangen inzamelmiddelen

Inmiddels is duidelijk geworden dat er geen inzamelmiddelen vervroegd worden vervangen zodat geen sprake is van verplicht vervroegde afschrijvingslasten.

Op dit moment nog geen invoering van Diftar (gedifferentieerd tarief)

De invoering van omgekeerd inzamelen zonder diftar voor de laagbouw en de hoogbouw in Heemstede geeft het vertrouwen in de inwoners weer dat het behalen van de VANG-doelstelling vanuit afvalbewustzijn en dus zonder prijsprikkel kan. De uitkomsten van de proef in Merlenhoven laten zien dat door de enorme inzet vanuit de wijk en de intensieve samenwerking met de gemeente de VANG-doelstelling van 2020 te behalen is. Wanneer de VANG-doelstelling van 2025 van maximaal 30 kilo restafval per persoon per jaar bereikt moet worden, kan diftar hier een rol in spelen.

Eerder hebben alle raadsfracties uitgesproken op dit moment geen voorstander te zijn van diftar. Deze lijn van handelen komt daar dus mee overeen.

Grote winst te behalen met betere scheiding GFT(E)

Ongeveer 40% van het restafval vanuit Heemstede bestaat uit GFT(E). Dit bestaat voor een groot deel uit etensresten. Dit is een natte en zware fractie die tevens de nascheiding van het restafval bemoeilijkt. Het verwerken van restafval is zeer kostbaar terwijl gescheiden ingezameld GFT(E) voor 100% kan worden gerecycled. Door het toepassen van omgekeerd inzamelen en de inzet met o.a. communicatie kunnen we inwoners actief stimuleren hun GFT(E) gescheiden in te zamelen en daarmee een groot deel van ons (onnodige) restafval te verminderen. Hier is grote winst te behalen.

Conclusie college

De raad heeft in juni de behandeling van het raadsvoorstel aangehouden. Het college kan het raadsvoorstel dan ook niet aanpassen. Wel geeft het college het volgende advies:

- De rapportage van JMA geeft het college geen aanleiding om qua scenariokeuze een ander voorstel aan de raad aan te bieden;
- Nu we een half jaar verder zijn, is het wel nodig om de beslispunten, de financiële paragraaf en de planning aan te passen;
- Het college stelt voor dat de raad, nadat de discussie in de commissie Ruimte van 19 november heeft plaatsgevonden, het college verzoekt een aangepast raadsvoorstel aan te bieden (met inachtneming van het resultaat van het onderzoek en bijstelling van bovengenoemde punten), dat in de raadsvergadering van december 2020 behandeld kan worden.

=====